

DOI: [10.32702/2307-2156-2019.3.29](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.3.29)

УДК 351

Т. С. Яровой,
к. держ. упр., доцент, доцент кафедри публічного адміністрування,
ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», м. Київ
ORCID ID: 0000-0002-7266-3829

О. В. Шаповал,
аспірант, ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», м. Київ
ORCID ID: 0000-0003-1251-268X

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ В УКРАЇНІ

T. Yarovoi
PhD in Public Administration, Associate Professor,
Associate Professor Interregional Academy of Personnel Management (Kyiv),
Department of Public Administration, Ukraine

O. Shapoval
Postgraduate student in Interregional Academy of Personnel Management, (Kyiv)

PROBLEMS ISSUES OF PUBLIC ADMINISTRATION OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE

Статтю присвячено визначенню та систематизації головних проблем у сфері державного управління вищою освітою в Україні. Авторка розглядає особливості системи вищої освіти, її місце і системі освіти України.

Аналіз сучасного регуляторного законодавства у сфері освіти дозволяє стверджувати про наявність численних колізій, які негативно позначаються на державному управлінні системою освіти, якості оцінювання знань, результатах діяльності навчальних закладів. Значну суперечливість можна спостерігати навіть між відносно новими Законами України «Про освіту» та «Про вищу освіту».

Регулювання державної політики у сфері вищої освіти теж є вкрай неякісним. За останні роки спостерігається зниження вимог до здобувачів освіти та зниження якості їх підготовки. З огляду на фрагментарність, суперечливість та низьку результативність реформування системи вищої освіти, констатовано необхідність оптимізації організації та управління у цій сфері.

Розгляд результатів найбільш відомих світових рейтингів ВНЗ, таких як «Academic Ranking of World Universities», «Times Higher Education» та «QS World University Rankings», дозволяє стверджувати, що українські ВНЗ не мають високого міжнародного статусу та не користуються повагою світової наукової спільноти, що свідчить про край низький рівень їх наукового та освітнього престижу.

Окрему увагу авторка приділяє необхідності внесення змін до законодавства та потреби формування продуманої освітньої політики. В статті запропоновано поправку до Закону України «Про вищу освіту».

The article is devoted to the definition and systematization of the main problems in the field of public administration of higher education in Ukraine. The author considers the peculiarities of the higher education system, its place in the education system of Ukraine.

Analysis of modern regulatory legislation in the field of education suggests the existence of numerous conflicts that negatively affect the public administration of the education system, the quality of knowledge assessment, the results of educational institutions. Significant contradictions can be observed even between the relatively new Laws of Ukraine "On Education" and "On Higher Education".

Regulation of state policy in the field of higher education is also extremely poor. In recent years, there has been a decrease in the requirements for students and a decrease in the quality of their training. Given the fragmentary, contradictory and low effectiveness of reforming the higher education system, the need to optimize the organization and management in this area.

Consideration of the results of the most famous world rankings of universities, such as "Academic Ranking of World Universities", "Times Higher Education" and "QS World University Rankings", suggests that Ukrainian universities do not have a high international status and do not enjoy the respect of the world scientific community, that indicating the extremely low level of their scientific and educational prestige.

The author pays special attention to the need to amend the legislation and the need for a well-thought-out educational policy. The article proposes an amendment to the Law of Ukraine "On Higher Education".

Ключові слова: *освіта; вища освіта; система вищої освіти; державне управління; правове забезпечення; вищий навчальний заклад; рейтинг навчального закладу.*

Key words: *education; Higher Education; higher education system; governance; legal support; institution of higher education; rating of the educational institution.*

Обґрунтування актуальності теми дослідження. Високі темпи глобалізації та інформатизації сучасного суспільства обумовлюють зростання вимог і очікувань від усіх учасників суспільних відносин. Не оминають увагою зазначені процеси і систему освіти, як один з наріжних каменів формування суспільства, збереження культури і традицій, впровадження інновацій та нових підходів до раніше відомих явищ дійсності. На жаль, вітчизняна система освіти, і зокрема, належна до неї система вищої освіти, все ще далека від очікувань як абітурієнтів, так і роботодавців, що значною мірою обумовлює перебування України на периферії світових процесів сучасного технологічного розвитку.

Все це, в купі з недосконалою правовою базою та високим рівнем корупції, обумовлює потребу проведення комплексних досліджень проблем державного управління системою вищої освіти в Україні.

Мета публікації: проаналізувати проблеми сучасної системи вищої освіти в Україні та державного управління нею.

Аналіз попередніх досліджень та публікацій за тематикою дослідження. Особливості державного управління вищою освітою в Україні вже ставали предметом дослідження ряду вітчизняних вчених у галузях державного управління, права, економіки, політології. Серед іншого, увагу до зазначеного питання у своїх працях приділяли такі науковці як: М. А. Ажажа, В. П. Андрущенко, С. К. Андрейчук, В. Д. Бакуменко, М. М. Білинська, І. С. Булах, С. М. Домбровська, В. С. Журавський, С. В. Крисюк, В. В. Олійник, І. А. Прокопенко, Н. Г. Протасова, Є. О. Романенко, С. О. Шевченко, Р. Г. Щокін та інші. Проте, висока динаміка процесів реформування вітчизняної освітньої сфери та прагнення приведення українських освітніх стандартів вищої освіти до кращого світового рівня, обумовлює актуальність нових досліджень окресленої тематики.

Основний зміст дослідження. Освіта є однією з ключових галузей суспільних відносин, що перебуває під особливою увагою з боку держави та суспільства. Як сфера життєдіяльності людини і як соціальний інститут, освіта являє собою складний соціальний організм, який функціонує відповідно до законів природи, законів суспільства та зрештою – чинних законів України.

Сучасні дослідники пропонують розглядати публічне адміністрування освітою як певний вид публічної діяльності органів публічної адміністрації, що має виконавчий та розпорядчий характер, полягає в організуючому і регулюючому впливові на суспільні відносини у сфері освіти шляхом застосування державно-

владних повноважень, вироблення, прийняття та реалізацію організуючих, регулюючих та координуючих рішень, завдяки яким упорядковуються і спрямовуються процеси в освітній сфері [1, с. 203].

Оскільки державне управління завжди здійснюється шляхом впливу однієї підсистеми (яка управляє, керує — суб'єкта управління) — на іншу, на яку спрямоване управління, підпорядковану (об'єкт управління), засобами інформаційних сигналів і технологій реалізації управлінських рішень, — то в цьому аспекті посилюється актуальність модернізації вищої освіти, в межах якої здійснюється й підготовка майбутніх державних службовців, що, на наш погляд, є значущим чинником зміцнення державності України [2, с. 96].

В найширшому значенні під освітою здебільшого розуміється:

- 1) сукупність знань, умінь та навичок як результат процесу навчання;
- 2) процес засвоєння (оволодіння) знаннями, уміннями та навичками;
- 3) систему навчальних закладів.

Ці поняття розкривають розуміння освіти як соціального феномену [3, с. 132]. Таким чином, освіта розглядається одночасно і як сукупність якостей, набутих особою, і як процес набуття цих якостей і як інституційний механізм, який включає в себе мережу закладів освіти, фахівців, необхідних для набуття особою певних якостей.

Відповідно до положень чинного законодавства, в Україні розмежовуються такі рівні освіти як: дошкільний, повний загальний середній, професійний (професійно-технічний), фаховий передвищий та вищий [4]. При цьому, всі вони становлять собою єдиний комплекс, який, незважаючи на певну природну незбалансованість, забезпечує навчання мільйонів українців та сотні тисяч громадян інших держав.

У своєму функціонуванні сфера освіти нерозривно пов'язана з практично усіма суспільними відносинами. Так, на думку С. О. Сисоевої, сфера освіти є цілісним динамічним утворенням, яке складається з нерозривно пов'язаних між собою елементів, що створюють її динамічну структуру, має тенденцію до розвитку й самоорганізації, характеризується доцільністю, взаємодіє з іншими системами соціального організму і впливає на їх розвиток [5]. Саме тому доволі складно оцінити роль освіти для суспільства. Окрім формування загального фахового освітнього рівня громадян, освіта виконує й інші функції: культурну, господарську, цивілізаційну. Зокрема, як галузь господарства, освіта «виробляє» продукцію, якою є знання, кваліфікована робоча сила. Існує пряма залежність між рівнем освіти та рівнем продуктивності праці людини. За окремими оцінками, початкова освіта забезпечує підвищення продуктивності праці на 20%, середня – на 60-70%, вища – на 120-140%. Сьогодні в розвинутих країнах світу 70-85% від приросту ВВП забезпечується новими знаннями, втіленими в технологіях, обладнанні, організації виробництва, кваліфікації працівників [6, с. 13].

Сьогодні вища освіта, як і наука, в Україні перебуває під впливом потужних інтеграційних та глобалізаційних процесів, що змінює її соціальну роль та функціональне призначення: під час навчання у вищому навчальному закладі відбувається не лише професійна, але й особистісна та громадянська самоідентифікація студентів згідно з новими вимогами часу, а також прискорене збагачення актуальними знаннями й фаховими компетенціями [2, с. 96]. Як зазначає з цього приводу В. Олійник, «...відмова від постійного оновлення знань, умінь, навичок, особистісного розвитку призводить до зниження адаптаційних можливостей людини, її неконкурентоздатності на ринку праці, принципового зниження якості життя» [7, с. 10].

В теорії, модернізація системи освіти України, наближення її до європейських стандартів передбачає розвиток державно-громадської моделі управління освітою. Реформування нині існуючої системи державного управління освітою має відбуватися в комплексі з реформою публічної адміністрації в Україні [8, с. 84]. Однак на практиці, існує чимало проблем, які не просто гальмують процес реформування освіти, а й подекуди перетворюють його на процес стагнації, чи навіть призводять до локальної деградації освітнього процесу.

Наразі важливим кроком до європейської інтеграції, критерієм досягнення навчальними закладами високого рівня якості освіти є проведення наукових досліджень. Тому важливим завданням вищої школи є організація тісної взаємодії навчального процесу та науки, залучення талановитої студентської молоді до науково-дослідної діяльності, формування інтелектуального та культурного потенціалу саме в університетському середовищі [8, с. 85]. Здавалося б, в Україні, яка отримала у спадок від СРСР доволі розвинену мережу вищих навчальних закладів, не мало би бути проблем з проведенням наукових досліджень. Однак, історично сформована модель відокремлення НДІ та ВНЗ наразі надзвичайно гальмує ці процеси, призводячи до недостатнього залучення студентської спільноти до наукових досліджень, низького рівня комерціалізації наукових досліджень, розриву між вищою освітою та наукою (особливо – прикладною наукою).

Вкрай важливим напрямом державного управління модернізацією вищої освіти з огляду на інтеграцію України в європейській освітній простір є розвиток системи безперервної освіти, зміна парадигми «освіта на все життя» на нову — «освіта впродовж усього життя» (life'long education, або «LLE»), що посилює вимоги до якості вищої освіти з боку суспільства й держави [2, с. 98]. Як кілька років тому зауважувала дослідниця В. І. Астахова, «завтрашній день освіти і взагалі всієї життєдіяльності суспільства визначаються в першу чергу можливостями постійного самовдосконалення та самоствердження особистості. Можливості ці можуть бути забезпечені тільки шляхом кардинального оновлення освітніх систем на основі самого широкого використання принципів безперервної освіти та сучасних інформаційних технологій» [9, с. 86—87]. Додаткової ваги цим процесам надають поширення комп'ютерно-інформаційних технологій та спровоковані ним тенденції до зростання ролі дистанційного навчання, у тому числі – за допомогою мережі Internet та численних програмних засобів.

Отже, ефективність сучасної системи вищої освіти можна характеризувати за трьома складовими:

1) належним правовим регулюванням (що являє собою сукупність нормативно-правових актів усіх рівнів, які орієнтовані на формування державної політики у галузі освіти, її деталізацію та реалізацію);

2) ефективністю організації (починаючи від діяльності центрального органу виконавчої влади в галузі освіти і закінчуючи організацією навчального процесу в закладах освіти та організацією їх реформування);

3) практичною результативністю (як то – кількість випускників, що працевлаштовані за фахом, їх професійні та наукові досягнення; результати комерціалізації досліджень; статус українських навчальних закладів серед їх іноземних конкурентів тощо).

І щодо усіх трьох складових в Україні існують серйозні труднощі.

Організація системи вищої освіти України перебуває в стані тривалого реформування, що проводиться у руслі переходу від пострадянської командно-адміністративної моделі до моделі децентралізації та автономізації ВНЗ. Як зазначають з цього приводу фахівці Національного інституту стратегічних досліджень, «за останні 20 років процес трансформації системи вищої освіти в Україні набув перманентного, проте, певною мірою безсистемного характеру» [10]. При цьому мова йде не про окремі недоліки та помилки, які є безумовними супутниками будь-яких змін, і лише демонструють необхідність подальшого врахування тих чи інших моментів.

Проблеми реформування системи вищої освіти є дійсно комплексними, адже зазначені фахівці серед них виділяють: незбалансованість мережі ВНЗ (вища освіта в Україні стала дійсно масовою, що не підкріплювалося збільшенням державних видатків до рівня, який гарантував би якісну освіту всім бажаним її отримати); високий рівень корупції (введення системи ЗНО випускників шкіл, яке, поза сумнівом, є дуже позитивним процесом, знизило рівень корупції при вступі до ВНЗ, але корупція під час навчання набула майже неконтрольованих обсягів); інфляцію стандартів освіти (надмірне зростання кількості державних, відомчих та приватних вузів, не підкріплене системою контролю відповідності їх матеріально-технічної та інтелектуальної бази освітнім стандартам, нечіткість визначення цих стандартів, призвели до появи «дипломованих фахівців», які не мають інколи навіть базових фахових знань, що веде до втрати суспільного престижу української вищої освіти); низький рівень оплати праці викладачів та співробітників; відрив викладання від сучасної науки (розрив між навчальним процесом і науковими дослідженнями зумовлюється відсутністю ефективної системи підвищення кваліфікації викладачів вищої школи та відсутністю в більшості університетів необхідної науково-дослідної бази); повільні темпи та низька ефективність упровадження принципів Болонського процесу; потенційні загрози, пов'язані з непродуманими заходами посилення автономії (необхідно передбачити ефективні запобіжники від узурпації влади у ВНЗ) [10]. З огляду на такий обсяг та змістовну палітру існуючих проблем, певно можна говорити про катастрофічний стан організації вищої освіти в Україні. Такий стан справ вимагає термінової розробки та вжиття комплексних заходів, спрямованих на врегулювання організації діяльності системи вищої освіти в Україні.

Проте ситуація стосовно правового регулювання галузі освіти є не кращою. Між чинними Законами України «Про освіту» [4] та «Про вищу освіту» [11] існує чимало суперечностей, а в поєднанні вони містять численні прогалини, які стосуються далеко не другорядних питань. Так, зокрема, у Законі України «Про вищу освіту», під вищою освітою запропоновано розуміти «сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у закладі вищої освіти (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти» [11]. В даному контексті доволі дивними виступають два моменти:

По-перше, чому рівні вищої освіти за складністю є «вищими ніж рівень повної загальної середньої освіти»? А як тоді рівень вищої освіти співвідноситься з такими рівнями як «професійний (професійно-технічний)» та «фаховий передвищий» (зазначеними у Законі України «Про освіту» [4])? Адже, якщо у випадку з «фаховим передвищим», можна бодай логічно припустити, що він саме передує вищому рівню (хоча законодавець має визначати рамки правовідносин, а не формувати поле для припущень), то чому «професійно-технічний рівень» не може відповідати рівню вищої освіти (або, навіть перевершувати його)?

По-друге, на відміну від «знань, умінь і практичних навичок», оцінювання яких є доволі налагодженим та дискретним, цілком неочевидним та неконкретизованим залишається критерій визначення окреслених у положенні закону «способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей» [11]. З одного боку, таке «оцінювання» є винятково суб'єктивним і характеризується великим ступенем невизначеності. З іншого ж – може вступати в протиріччя численними нормами права, орієнтованими на захист прав і свобод людини, зокрема – зі Ст. 35. Конституції України, відповідно до якої «кожен має право на свободу світогляду і віросповідання» [12]. Тобто таке змістовне наповнення категорії «вища освіта» не лише не розкриває повною мірою сутності вищої освіти, але й наповнює це поняття рядом сумнівних складових.

Що ж стосується практичної складової, й тут українські ВНЗ явно не можуть похвалитися високою результативністю. Наразі є кілька визнаних міжнародних рейтингів, які оцінюють ВНЗ країн Світу, формуючи уявлення про якість навчання та наукової діяльності, які заклад може запропонувати абітурієнту.

Найвідомішими серед рейтингів можна вважати «Academic Ranking of World Universities» (ARWU), також відомий як «Шанхайський рейтинг» (оскільки формується фахівцями з Shanghai Jiao Tong University); Рейтинг «THE» (Times Higher Education) та «QS World University Rankings».

Відповідно до «Шанхайського рейтингу», на місце ВНЗ в «турнірній таблиці» впливають такі показники його діяльності як: кількість випускників-лауреатів Нобелівської премії або Медалі Філдса (10 %); кількість співробітників-лауреатів Нобелівської премії або Медалі Філдса (20 %); кількість часто цитованих дослідників у 21 категорії галузей знань (20 %); кількість публікацій, опублікованих у журналах «Nature» або «Science» (20 %); індекси цитування для природничих і гуманітарних наук Інституту наукової інформації (англ. Institute for Scientific Information, ISI) «Science Citation Index» і «Social Sciences Citation Index», а також індекси провідних журналів «Arts and Humanities Citation Index» (20 %), успішність студентів (10 %) [13]. З огляду на назву та критерії оцінювання ВНЗ, рейтинг дійсно орієнтований, здебільшого, на оцінку академічного, теоретичного рівня наукової та освітньої діяльності ВНЗ. Тож не дивно, що укладачі індексу позиціонують його як особливо корисний для тих, хто планує подальшу наукову кар'єру. Українські ВНЗ традиційно не потрапляють до ТОП-500 цього рейтингу, що свідчить про сумну долю вітчизняної академічної науки.

Укладачі рейтингу Times Higher Education досліджують ВНЗ з понад 70 країн і оцінюють кращі університети світу за якістю викладання і дослідницької діяльності, рівнем поширення знань та інновацій. Також ефективність ВНЗ і якість їх матеріальної бази оцінюється «ТНЕ» на основі фінансових показників. Незалежний аудит методології та розрахунків проводить консалтингова компанія PricewaterhouseCoopers [14]. З огляду на наявність у рейтингу понад 1000 місць, українським ВНЗ подеколи вдається потрапити до переліку. Зокрема, Львівський політехнічний національний університет, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Сумський державний університет, Національний технічний університет Харківський політехнічний інститут та Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна постійно потрапляють до категорії «800+» (тобто від 801-го до 1000-го місця).

Організатори QS World University Rankings оцінюють університети за шістьма показниками: дослідницька діяльність, викладання, думка роботодавців і кар'єрний потенціал, кількість іноземних студентів і викладачів. Для того, щоб брати участь в рейтингу ВНЗ повинен пропонувати бакалаврат і постдипломні програми, щонайменше у двох широких предметних областях (наприклад – мистецтво і соціальні дисципліни, інженерна справа і технологія, право і бізнес). В цьому рейтингу Українським ВНЗ щастить дещо частіше. Львівський політехнічний національний університет, Львівський національний університет імені Івана Франка та Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна мало не щороку входять до числа 1300-1400 кращих ВНЗ [15]. Однак, ніколи не підіймаються вище ТОП-600.

Ми вважаємо такі результати оцінки українських ВНЗ від кращих світових рейтингових систем не надто втішними. Вони свідчать про те, що навіть найбільш престижні в Україні ВНЗ на світовому рівні оцінюються вкрай низько.

Отже, система вищої освіти в Україні однозначно потребує вдосконалення, якого не можна досягнути без доопрацювання всіх її складових – правового регулювання, організації та результатів практичної діяльності.

Висновки. З огляду на сучасний стан системи вищої освіти України, нагальною є потреба проведення комплексних досліджень проблем вдосконалення системи вищої освіти за такими напрямками:

1. За організаційним напрямком, що передбачає формування єдиної державної політики реформування системи освіти в цілому та системи вищої освіти зокрема.

2. За напрямком правового регулювання. Зокрема, доречно внести зміни до Закону України «Про вищу освіту», виклавши п. 5 ст. 1 цього Закону в наступній редакції: «вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних якостей у відповідній галузі знань, здобутих за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти та професійно-технічної освіти, яка передбачає також наявність світоглядних і громадянських переконань, системи морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у закладі вищої освіти (науковій установі)».

3. За напрямком практичної результативності діяльності ВНЗ. Слід звернути увагу на потребу кооперації ВНЗ та роботодавців у контексті покращення показників працевлаштування випускників ВНЗ за фахом, стимулювання комерціалізації досліджень, підвищення статусу українських ВНЗ у Світі.

Перелік використаних джерел.

1. Щокін Р. Г. Освіта як об'єкт публічного адміністрування: адміністративно-правовий аспект // Право і суспільство. 2018. № 4. С. 201–205.

2. Ажажа М. А. Напрями державного управління модернізацією освіти в контексті євроінтеграції України Інвестиції: практика та досвід № 8/2018 С. 94-99. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/8_2018/21.pdf

3. Щокін Р. Г. Підходи до розуміння поняття «освіта» // Державо- та правотворчі традиції українського народу (до 150-річчя М. С. Грушевського): збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Ірпінь, 23 листопада 2016 р.). С. 131–132.

4. Про освіту: Закон України від 05 вересня 2017р. № 2145-VIII [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

5. Сисоєва С. О. Сфера освіти як об'єкт дослідження http://elibrary.kubg.edu.ua/515/1/S_Sysoieva_SOOD.pdf

6. Крисюк С. В. Державне управління освітою : навч. посіб. для слухачів, асп., докторантів спец. "Державне управління освітою" /С. В. Крисюк. К. : НАДУ, 2009. 220 с.

7. Олійник В.В. Наукові основи управління підвищення кваліфікації педагогічних працівників профтехосвіти: монографія / В.В. Олійник. К.: Міленіум, 2003. 594 с.
8. Модернізація державного управління та європейська інтеграція України: наук. доп. / Авт. кол.: Ю.В. Ковбасюк, К.О. Вашченко, Ю.П. Сурмін та ін.; за заг. ред. д'ра наук з держ. упр., проф. Ю.В. Ковбасюка. К.: НАДУ, 2013. 120 с.
9. Астахова В. И. Некоторые вопросы теории и практики становления непрерывного образования. Гуманитарные науки. 2011. №3. С. 86—93.
10. Богачевська І.В. Автономізація університетів як складова реформи вищої освіти в Україні. Аналітична записка Відділу гуманітарної політики Національного інституту стратегічних досліджень [Електронний ресурс] URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/895/>
11. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
12. Конституція України [Електронний ресурс]: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>
13. Academic Ranking of World Universities URL: <http://www.shanghairanking.com/>
14. Times Higher Education URL: <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings>
15. QS World University Rankings URL: <https://www.topuniversities.com/>

References.

1. Shchokin, R. H. (2018), "Education as an object of public administration: administrative and legal aspect", *Pravo i suspilstvo*, vol. 4, pp. 201–205.
2. Azhazha, M. (2018), "The directions of state management of modernization of education in the context of Ukraine's euro-integration", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 8, pp. 94–99, available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/8_2018/21.pdf (Accessed 12 March 2019).
3. Shchokin, R. H. (2016), "Approaches to understanding the concept of "education"", *Zbirnyk tez dopovidei III Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Irpin, 23 lystopada 2016 r.)* [Collection of abstracts of the III All-Ukrainian scientific-practical conference (Irpin, November 23, 2016)], *Derzhavo- ta pravotvorchi tradytsii ukrainskoho narodu (do 150-ricchya M. S. Hrushevskoho)* [State - and law-making traditions of Ukrainian people (the 150th anniversary M. S. Grushevsky)], pp. 131–132.
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "On education", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (Accessed 12 March 2019).
5. Sysoieva, S. O. "Education as an object of research", available at: http://elibrary.kubg.edu.ua/515/1/S_Sysoieva_SOOD.pdf (Accessed 12 March 2019).
6. Krysiuk, S. V. (2009), *Derzhavne upravlinnia osvitoiu: navch. posib. dlia slukhachiv, asp., doktorantiv spets.* [State management of education], NADU, Kyiv, Ukraine, P. 220.
7. Oliinyk, V.V. (2003), *Naukovi osnovy upravlinnia pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh pratsivnykiv proftekhosvity: monohrafiia* [Scientific bases of management of professional development of pedagogical workers of vocational education], Milenium, Kyiv, Ukraine, P. 594.
8. Kovbasiuk, Yu.V. Vashchenko, K.O. Surmin, Yu.P. and others (2013), *Modernizatsiia derzhavnoho upravlinnia ta yevropeiska intehratsiia Ukrainy* [Modernization of public administration and European integration of Ukraine], NADU, Kyiv, Ukraine, P. 120.
9. Astahova, V. I. (2011), "Some questions of the theory and practice of the formation of lifelong education", *Gumanitarnye nauki*, vol. 3, pp. 86 - 93.
10. Bohachevska, I.V. "University autonomy as a component of higher education reform in Ukraine", *Analytical note of the Department of Humanitarian Policy of the National Institute for Strategic Studies*, available at: URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/895/>
11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), The Law of Ukraine " On higher education", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (Accessed 12 March 2019).
12. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Law of Ukraine " Constitution of Ukraine", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/Laws/show/254k/96-вр> (Accessed 12 March 2019).
13. Academic Ranking of World Universities, available at: <http://www.shanghairanking.com/> (Accessed 12 March 2019).
14. Times Higher Education, available at: <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings> (Accessed 12 March 2019).
15. QS World University Rankings, available at: <https://www.topuniversities.com/> (Accessed 12 March 2019).

Стаття надійшла до редакції 20.03.2019 р.